

ZALECENIE RADY**z dnia 20 lipca 2020 r.****w sprawie krajowego programu reform Czech na 2020 r., zawierające opinię Rady na temat przedstawionego przez Czechy programu konwergencji na 2020 r.**

(2020/C 282/03)

RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 121 ust. 2 i art. 148 ust. 4,

uwzględniając rozporządzenie Rady (WE) nr 1466/97 z dnia 7 lipca 1997 r. w sprawie wzmocnienia nadzoru pozycji budżetowych oraz nadzoru i koordynacji polityk gospodarczych ⁽¹⁾, w szczególności jego art. 9 ust. 2,

uwzględniając zalecenie Komisji Europejskiej,

uwzględniając rezolucje Parlamentu Europejskiego,

uwzględniając konkluzje Rady Europejskiej,

uwzględniając opinię Komitetu ds. Zatrudnienia,

uwzględniając opinię Komitetu Ekonomiczno-Finansowego,

uwzględniając opinię Komitetu Ochrony Socjalnej,

uwzględniając opinię Komitetu Polityki Gospodarczej,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) W dniu 17 grudnia 2019 r. Komisja przyjęła roczną strategię zrównoważonego wzrostu gospodarczego, rozpoczynając tym samym europejski semestr na rzecz koordynacji polityki gospodarczej w 2020 r. Uwzględniła ona w należytym stopniu Europejski filar praw socjalnych proklamowany przez Parlament Europejski, Radę i Komisję w dniu 17 listopada 2017 r. W dniu 17 grudnia 2019 r. na podstawie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1176/2011 ⁽²⁾ Komisja przyjęła również sprawozdanie przedkładane w ramach mechanizmu ostrzegania, w którym nie wskazała Czech jako jednego z państw członkowskich, w przypadku których przeprowadzona zostanie szczegółowa ocena sytuacji.
- (2) Sprawozdanie krajowe 2020 dotyczące Czech zostało opublikowane w dniu 26 lutego 2020 r. Zawiera ono ocenę postępów Czech w realizacji zaleceń dla tego kraju, przyjętych przez Radę w dniu 9 lipca 2019 r. ⁽³⁾ (zwanym dalej „zaleceniami z 2019 r.”), działań następczych podjętych w związku z zaleceniami z poprzednich lat, a także postępów Czech w realizacji ich krajowych celów w ramach strategii „Europa 2020”.
- (3) W dniu 11 marca 2020 r. Światowa Organizacja Zdrowia oficjalnie uznała epidemię COVID-19 za globalną pandemię. Stanowi ona poważne zagrożenie w zakresie zdrowia publicznego dla obywateli, społeczeństw i gospodarek. Znacznie obciąża krajowe systemy ochrony zdrowia, zakłóca globalne łańcuchy dostaw, powoduje wahania na rynkach finansowych, wywołuje wstrząsy popytu konsumpcyjnego oraz negatywne efekty w różnych sektorach. Stwarza zagrożenie dla zatrudnienia i dochodów obywateli oraz dla działalności przedsiębiorstw. Spowodowała silny wstrząs gospodarczy, który już teraz wywołuje w Unii poważne konsekwencje. W dniu 13 marca 2020 r. Komisja przyjęła komunikat wzywający do skoordynowanej reakcji gospodarczej na kryzys, obejmującej wszystkie podmioty na poziomie krajowym i unijnym.
- (4) Kilka państw członkowskich ogłosiło stan nadzwyczajny lub wprowadziło środki nadzwyczajne. Wszelkie tego typu środki powinny być ściśle proporcjonalne, konieczne, ograniczone w czasie i zgodne ze standardami europejskimi i międzynarodowymi. Powinny one podlegać nadzorowi demokratycznemu i niezależnej kontroli sądowej.

⁽¹⁾ Dz.U. L 209 z 2.8.1997, s. 1.

⁽²⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1176/2011 z dnia 16 listopada 2011 r. w sprawie zapobiegania zakłóceniom równowagi makroekonomicznej i ich korygowania (Dz.U. L 306 z 23.11.2011, s. 25).

⁽³⁾ Dz.U. C 301 z 5.9.2019, s. 15.

- (5) W dniu 20 marca 2020 r. Komisja przyjęła komunikat w sprawie uruchomienia ogólnej klauzuli korekcyjnej w ramach paktu stabilności i wzrostu. Ogólna klauzula korekcyjna określona w art. 5 ust. 1, art. 6 ust. 3, art. 9 ust. 1 i art. 10 ust. 3 rozporządzenia (WE) nr 1466/97 oraz w art. 3 ust. 5 i art. 5 ust. 2 rozporządzenia Rady (WE) nr 1467/97⁽⁴⁾, ułatwia koordynację polityk budżetowych w czasie poważnego pogorszenia koniunktury gospodarczej. W swoim komunikacie z dnia 20 marca 2020 r. Komisja uznała, że w świetle spodziewanego poważnego pogorszenia koniunktury gospodarczej w związku z pandemią COVID-19 spełnione zostały warunki uruchomienia tej ogólnej klauzuli korekcyjnej, oraz zwróciła się do Rady o zatwierdzenie tego stwierdzenia. W dniu 23 marca 2020 r. ministrowie finansów państw członkowskich zgodzili się z oceną Komisji. Uzgodnili, że poważne pogorszenie koniunktury gospodarczej wymaga zdecydowanej, ambitnej i skoordynowanej reakcji. Uruchomienie ogólnej klauzuli korekcyjnej pozwala na czasowe odstępstwo od ścieżki dostosowawczej prowadzącej do średniookresowego celu budżetowego, pod warunkiem że nie zagraża to stabilności fiskalnej w średnim okresie. W przypadku części naprawczej Rada może również zdecydować, na podstawie zalecenia Komisji, o przyjęciu zmienionego kursu polityki fiskalnej. Ogólna klauzula korekcyjna nie zawieszają procedur paktu stabilności i wzrostu. Pozwala ona państwom członkowskim na odstąpienie od wymogów budżetowych, które miałyby zastosowanie w normalnych warunkach, a jednocześnie umożliwia Komisji i Radzie wprowadzenie koniecznych środków koordynacji polityki w ramach paktu stabilności i wzrostu.
- (6) Potrzebne są stałe działania, aby ograniczać i kontrolować rozprzestrzenianie się pandemii COVID-19, wzmocnić odporność krajowych systemów ochrony zdrowia, złagodzić skutki społeczno-ekonomiczne pandemii za pomocą środków wspierających przedsiębiorstwa i gospodarstwa domowe oraz zapewnić odpowiednie warunki bezpieczeństwa i higieny w miejscu pracy w celu wznowienia działalności gospodarczej. Unia powinna w pełni wykorzystywać różne dostępne jej narzędzia, aby wspierać wysiłki państw członkowskich w tych obszarach. Jednocześnie państwa członkowskie i Unia powinny wspólnie przygotowywać środki konieczne do przywrócenia normalnego funkcjonowania naszych społeczeństw i gospodarek oraz zrównoważonego wzrostu gospodarczego, uwzględniając między innymi transformację ekologiczną i cyfrową oraz wyciągając wnioski z kryzysu.
- (7) Kryzys związany z COVID-19 uwypuklił elastyczność, jaką zapewnia rynek wewnętrzny, umożliwiając dostosowanie się do nadzwyczajnych sytuacji. Aby jednak zapewnić szybkie i sprawne przejście do etapu odbudowy gospodarki oraz przywrócenia swobodnego przepływu towarów, usług i pracowników, należy znieść środki wyjątkowe utrudniające normalne funkcjonowanie rynku wewnętrznego, gdy tylko przestaną one być konieczne. Obecny kryzys pokazał, że sektor ochrony zdrowia musi dysponować planami gotowości na wypadek sytuacji kryzysowej. Kluczowymi elementami koniecznymi do opracowania szerszej zakrojonych planów gotowości na wypadek sytuacji kryzysowej są między innymi ulepszone strategie zakupów, zdywersyfikowane łańcuchy dostaw oraz rezerwy strategiczne podstawowych produktów i materiałów.
- (8) Prawodawca Unii już znowelizował odpowiednie uregulowania, przyjmując rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/460⁽⁵⁾ oraz (UE) 2020/558⁽⁶⁾, aby umożliwić państwom członkowskim uruchomienie wszystkich niewykorzystanych zasobów z europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych w celu przeciwdziałania nadzwyczajnym skutkom pandemii COVID-19. Zmiany te zapewnią dodatkową elastyczność oraz uproszczą i usprawnią procedury. Aby zmniejszyć presję na przepływy środków pieniężnych, państwom członkowskim umożliwiono również skorzystanie w roku obrachunkowym 2020–2021 ze stopy współfinansowania z budżetu Unii w wysokości 100 %. Zachęca się Czechy do pełnego wykorzystania tych możliwości w celu wspierania najbardziej dotkniętych osób i sektorów.
- (9) Społeczno-gospodarcze skutki pandemii COVID-19 najprawdopodobniej będą rozkładać się nierównomiernie w poszczególnych regionach ze względu na różne modele specjalizacji. W związku z tym obecna sytuacja niesie ze sobą znaczne ryzyko pogłębienia dysproporcji regionalnych i terytorialnych w Czechach lub tworzenia nowych dysproporcji terytorialnych na poziomie podregionalnym, pogarszając zaobserwowaną już tendencję do pogłębienia się dysproporcji między krajem karlowarskim i usteckim a resztą kraju. Obecna sytuacja, która grozi również przejściowym cofnięciem procesu konwergencji między państwami członkowskimi, wymaga ukierunkowanych działań politycznych.

⁽⁴⁾ Rozporządzenie Rady (WE) nr 1467/97 z dnia 7 lipca 1997 r. w sprawie przyspieszenia i wyjaśnienia procedury nadmiernego deficytu (Dz.U. L 209 z 2.8.1997, s. 6).

⁽⁵⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/460 z dnia 30 marca 2020 r. zmieniające rozporządzenia (UE) nr 1301/2013, (UE) nr 1303/2013 oraz (UE) nr 508/2014 w odniesieniu do szczególnych środków w celu uruchomienia inwestycji w systemach ochrony zdrowia państw członkowskich oraz w innych sektorach ich gospodarek w odpowiedzi na epidemię COVID-19 (Inicjatywa inwestycyjna w odpowiedzi na koronawirusa) (Dz.U. L 99 z 31.3.2020, s. 5).

⁽⁶⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/558 z dnia 23 kwietnia 2020 r. zmieniające rozporządzenia (UE) nr 1301/2013 i (UE) nr 1303/2013 w odniesieniu do szczególnych środków zapewniających wyjątkową elastyczność na potrzeby wykorzystania europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych w odpowiedzi na epidemię COVID-19 (Dz.U. L 130 z 24.4.2020, s. 1).

- (10) W dniu 7 maja 2020 r. Czechy przedłożyły swój krajowy program reform na 2020 r., a w dniu 30 kwietnia 2020 r. – program konwergencji na 2020 r. W celu uwzględnienia powiązań między tymi dwoma programami poddano je jednoczesnej ocenie.
- (11) Czechy są obecnie objęte częścią zapobiegawczą paktu stabilności i wzrostu.
- (12) W programie konwergencji na 2020 r. rząd planuje pogorszenie salda nominalnego z nadwyżki na poziomie 0,3 % produktu krajowego brutto (PKB) w 2019 r. w kierunku deficytu w wysokości 5,1 % PKB w 2020 r. Prognozuje się, że w 2021 r. deficyt obniży się do 4,1 % PKB. W programie konwergencji na 2020 r. przewidziano, że relacja długu sektora instytucji rządowych i samorządowych do PKB, po spadku w 2019 r. do 30,8 % PKB, wzrośnie w 2020 r. do 37 %. Na perspektywy makroekonomiczne i fiskalne wpływa duża niepewność spowodowana pandemią COVID-19.
- (13) W odpowiedzi na pandemię COVID-19 oraz w ramach skoordynowanego unijnego podejścia Czechy przyjęły w odpowiednim czasie środki budżetowe mające na celu zwiększenie zdolności swojego systemu ochrony zdrowia, powstrzymanie pandemii oraz pomoc tym osobom i sektorom, które zostały szczególnie nią dotknięte. W programie konwergencji na 2020 r. wskazano, że wspomniane środki budżetowe stanowią 4 % PKB. Środki te obejmują wyrównawcze premie podatkowe i umorzenie zobowiązań z tytułu ubezpieczeń społecznych i zdrowotnych na okres sześciu miesięcy dla osób samozatrudnionych (1 % PKB), rozwiązania w zakresie pracy w zmniejszonym wymiarze czasu (1 % PKB), umorzenie zaliczek na podatek dochodowy od osób fizycznych i prawnych należnych w czerwcu 2020 r. (0,8 % PKB) oraz środki związane ze zdrowiem (0,7 % PKB). Ponadto Czechy zapowiedziały środki, które wprowadzicie nie mają bezpośredniego wpływu na budżet, ale przyczynią się do wsparcia płynności przedsiębiorstw. Obejmują one głównie systemy gwarancji w związku z udzielaniem pożyczek małym i średnim przedsiębiorstwom oraz dużym przedsiębiorstwom. W programie konwergencji na 2020 r. nie określa się jednak ilościowo zobowiązań warunkowych związanych z tymi zapowiedzianymi środkami. Większość środków stanowiących podstawę tego programu została również uwzględniona w prognozie Komisji z wiosny 2020 r. Nie można było uwzględnić kilku środków, które nie mogły zostać określone ilościowo lub zostały przedłużone poza datę graniczną. Ogólnie rzecz biorąc, działania podjęte przez Czechy są zgodne z wytycznymi określonymi w komunikacie Komisji z dnia 13 marca 2020 r. Pełne wdrożenie środków nadzwyczajnych i wspierających środków fiskalnych, a następnie przeorientowanie polityk fiskalnych na osiągnięcie ostrożnej sytuacji fiskalnej w średnim terminie, kiedy pozwolą na to warunki ekonomiczne, przyczyni się do ochrony stabilności fiskalnej w średnim terminie.
- (14) Według prognozy Komisji z wiosny 2020 r. przy założeniu niezmiennego kursu polityki saldo sektora instytucji rządowych i samorządowych Czech w 2020 r. wyniesie -6,7 % PKB, a w 2021 r. osiągnie -4,0 % PKB. Prognozuje się, że wskaźnik zadłużenia sektora instytucji rządowych i samorządowych w latach 2020 i 2021 utrzyma się poniżej poziomu 60 % PKB.
- (15) W dniu 20 maja 2020 r. Komisja opublikowała sprawozdanie sporządzone zgodnie z art. 126 ust. 3 Traktatu w związku z planowanym przekroczeniem przez Czechy w 2020 r. prognozy deficytu wynoszącego 3 % PKB. Ogólnie rzecz biorąc, analiza Komisji wskazuje, że kryterium deficytu określone w Traktacie i rozporządzeniu (WE) nr 1467/97 nie zostało spełnione.
- (16) Aby ograniczyć skutki pandemii COVID-19, w Czechach ogłoszono stan nadzwyczajny obowiązujący od 12 marca 2020 r. do 17 maja 2020 r., zamykając szkoły, ograniczając możliwość organizowania imprez masowych i funkcjonowanie sklepów, a także istotnie ograniczając możliwości gromadzenia się ludzi. Między 15 marca 2020 r. a 17 maja 2020 r. granice lądowe również zostały częściowo zamknięte. Ograniczyło to liczbę wyjeżdżających z kraju pracowników czeskich i przyjeżdżających pracowników zagranicznych, tworząc lokalne wąskie gardła na rynku pracy, w szczególności w sektorze przetwórstwa przemysłowego i w pracy sezonowej, oraz wywarło wpływ na podstawowe łańcuchy dostaw. Aby pomóc gospodarstwu domowemu i przedsiębiorstwom w trakcie kryzysu, rząd ogłosił pakiet środków stymulacyjnych obejmujących środki wsparcia bezpośredniego i gwarancje publiczne. Chociaż może on przynieść tymczasową ulgę, oczekuje się, że w 2020 r. sytuacja gospodarcza ulegnie znacznemu pogorszeniu w związku ze spadkiem popytu zewnętrznego i zakłóceniem działalności gospodarczej przez środki izolacji. Oczekuje się, że w 2021 r. realny PKB będzie stopniowo rosł, ale prawdopodobnie nie powróci do wartości z 2019 r. w objętym prognozą okresie 2020–2021. Negatywne skutki dla sektorów, takich jak transport, turystyka i sektor hotelarsko-gastronomiczny będą najprawdopodobniej znaczące. Bezrobocie wzrośnie, ale konsekwencje tej zmiany zostaną złagodzone przez istniejący uprzednio niedobór pracowników na rynku pracy, pakiet środków stymulacyjnych i niewielki odsetek umów na czas określony. Aby zapewnić wsparcie płynności, władze uruchomiły szereg programów gwarancji państwowych dla przedsiębiorstw każdej wielkości. Gospodarstwu domowemu i przedsiębiorstwom dotkniętym kryzysem umożliwiono również odroczenie spłaty kredytów konsumenckich i hipotecznych przez okres trzech lub sześciu miesięcy. W procesie opracowywania i realizacji tych działań należy wziąć pod uwagę odporność sektora bankowego. Czeski bank centralny wprowadził również szereg środków mających na celu złagodzenie skutków kryzysu dla sektora finansowego.

- (17) Wczesne wysiłki na rzecz złagodzenia zdrowotnych skutków pandemii COVID-19 przyczyniły się do spowolnienia tempa rozprzestrzeniania się wirusa w Czechach. Wprowadzono środki mające na celu zwiększenie podaży sprzętu medycznego i zapewnienie niezbędnej infrastruktury, a tym samym przygotowanie systemu ochrony zdrowia na przyjęcie większej liczby pacjentów. W ostatnich latach stan zdrowia ludności Czech znacznie się poprawił, zbliżając się do średniej UE. Istnieją jednak znaczne różnice regionalne w odniesieniu do średniego trwania życia, co częściowo zależy od czynników społeczno-gospodarczych i behawioralnych. Chociaż ogólny poziom niezaspokojonych – według subiektywnej oceny – potrzeb w zakresie opieki medycznej jest jednym z najniższych w UE, utrzymują się dysproporcje regionalne pod względem dystrybucji zasobów opieki zdrowotnej i personelu, który musiał stawić czoła zwiększonemu obciążeniu pracą. W nadchodzących latach znaczna część pracowników służby zdrowia ma przejść na emeryturę. Aby złagodzić skutki pandemii COVID-19, dalsze działania będą wymagały poprawy odporności systemu ochrony zdrowia i jego gotowości na wypadek sytuacji kryzysowej, przy jednoczesnym wspieraniu równego dostępu do świadczonych w zwiększonym zakresie opieki podstawowej i opieki zintegrowanej w celu ograniczenia liczby możliwych do uniknięcia hospitalizacji. Może to również usprawnić profilaktykę i złagodzić inne problemy zdrowotne. Rozwiązania w zakresie e-zdrowia są nadal ograniczone pomimo istnienia krajowej strategii e-zdrowia na lata 2016–2020.
- (18) W 2019 r. i na początku 2020 r. rynek pracy w Czechach nadal działał prężnie, a większość wskaźników wskazywała na pozytywne wyniki. Wskaźnik zatrudnienia w dalszym ciągu rósł, a stopa bezrobocia spadła do najniższego poziomu w historii. Prognoza Komisji z wiosny 2020 przewiduje jednak, że w 2020 r. stopa bezrobocia wzrośnie do 5,0 %, a w 2021 r. nieznacznie spadnie do 4,2 %. Rząd szybko zareagował na pandemię COVID-19, wprowadzając wiele środków mających na celu ochronę dochodów i zatrudnienia, ze szczególnym naciskiem na przedsiębiorstwa i osoby samozatrudnione. Niektóre grupy znajdujące się w trudnej sytuacji na rynku pracy (pracownicy zatrudnieni na podstawie umów krótkoterminowych i pracownicy zatrudnieni za pośrednictwem agencji pracy tymczasowej) nie są jednak w pełni chronione przez proponowane środki łagodzące. Zamknięcie placówek zajmujących się opieką nad dziećmi i szkół w okresie izolacji mogło mieć szczególnie negatywny wpływ na kobiety w istotny sposób obciążone obowiązkami opiekuńczymi. Promowanie inwestycji w opiekę nad dziećmi i opiekę długoterminową w połączeniu z elastycznymi formami organizacji pracy, takimi jak praca zdalna, powinno ułatwić wyjście z kryzysu. Bardziej ukierunkowane aktywne polityki rynku pracy i zapewnianie umiejętności, w porozumieniu z partnerami społecznymi, wspiera zarówno zatrzymywanie pracowników, jak i przekwalifikowanie zawodowe. Działania informacyjne ze strony publicznych służb zatrudnienia mogą również ułatwić skuteczne ponowne wejście na rynek pracy, w szczególności w przypadku grup znajdujących się w trudnej sytuacji. Łatwiejszy i szybszy dostęp do ochrony socjalnej pomógłby uniknąć przypadków eksmisji i wpadania w pułapkę ubóstwa. Nierówności społeczno-gospodarcze i niski poziom inwestycji wciąż mają znaczący wpływ na wyniki kształcenia. Zapewnienie równego dostępu do wysokiej jakości kształcenia i szkolenia sprzyjających włączeniu społecznemu, w tym w kontekście cyfrowym, może przyczynić się do podniesienia poziomu umiejętności i upowszechnienia cyfrowego uczenia się. Szczególnie istotne znaczenie ma wspieranie umiejętności cyfrowych, w tym poprzez wspieranie i ustawiczne szkolenie nauczycieli i instruktorów. Wydatki publiczne w przeliczeniu na ucznia lub studenta na wszystkich poziomach kształcenia są stosunkowo niskie. Niedobór wykwalifikowanych nauczycieli wskazuje na potrzebę zwiększenia atrakcyjności zawodu, w szczególności dla utalentowanych młodych ludzi.
- (19) Czechy należą do krajów, które mogą być szczególnie dotknięte zmianami technologicznymi i które potrzebują znacznych inwestycji w tym obszarze. Transformacja cyfrowa będzie wymagać wsparcia, w tym w sektorach przemysłu i usług, poprzez ukierunkowane inwestycje w inteligentne rozwiązania i umiejętności. Cel pełnego objęcia terytorium stałymi łączami szerokopasmowymi został osiągnięty, ale mobilne usługi szerokopasmowe są nadal stosunkowo drogie. Opóźnienia w rozwoju infrastruktury mogą w szczególności wpływać na grupy znajdujące się w trudnej sytuacji i strukturalnie słabe regiony bardziej narażone na odizolowanie. Może to mieć również negatywny wpływ na monitorowanie i kontrolę w trakcie pandemii. Aby zaspokoić potrzeby w zakresie łączności, konieczne są inwestycje w sieci o bardzo dużej przepustowości, sieci telefonii stacjonarnej i komórkowej oraz odpowiednie środki po stronie popytu. W tym celu niezbędne będzie terminowe przydzielanie widma 5G w przewidywalnych warunkach sprzyjających inwestycjom. Poziom korzystania z bardzo szybkich usług szerokopasmowych jest ograniczony ze względu na niski popyt wynikający z wielu zmiennych, takich jak cena abonamentu oraz siła nabywcza ludności, wiek i wykształcenie. Władze angażują się w rozwój i integrację nowych technologii cyfrowych, ale utrudnia to utrzymujący się niski poziom umiejętności. Czeskie władze zobowiązały się do zachęcania do stosowania rozwiązań opartych na sztucznej inteligencji, jednak mimo wysiłków rządu w tej dziedzinie, Czechy nadal pozostają w tyle za wiodącymi państwami członkowskimi pod względem stosownych badań i patentów.
- (20) Aby wspierać odbudowę gospodarki, ważne będzie przyspieszenie realizacji gotowych projektów w zakresie inwestycji publicznych i promowanie inwestycji prywatnych, w tym w drodze odpowiednich reform. W krajowym planie Czech w dziedzinie energii i klimatu mowa jest o konieczności przeprowadzenia ważnych inwestycji w celu skutecz-

nego rozwiązania kwestii transformacji klimatycznej i energetycznej oraz dążenia do neutralności klimatycznej. Dotyczy to w szczególności promowania odnawialnych źródeł energii, efektywności energetycznej, infrastruktury i części systemu przesyłowego. Skutki zmiany klimatu są już widoczne w postaci susz i powodzi powodujących znaczne straty gospodarcze. Zanieczyszczenie powietrza jest również od dawna utrzymującym się problemem. Jednocześnie podatki od zanieczyszczeń są bardzo niskie. Węgiel nadal dominuje w sektorze energetycznym i pozostaje istotnym czynnikiem napędzającym działalność gospodarczą w trzech czeskich regionach. Ograniczone zdolności rozwojowe promotorów projektów i ograniczone wsparcie doradcze udzielane przez czeskie władze nadal stanowią istotne wąskie gardło dla stworzenia solidnej listy projektów wprowadzających w życie równoległą transformację klimatyczną i cyfrową w tych regionach. Ogólnie oczekuje się, że proces odchodzenia od węgla będzie miał istotne skutki społeczno-gospodarcze, a jak dotąd nie widać dużego zainteresowania inwestowaniem w technologie zeroemisyjne i niskoemisyjne. Produkcja energii ze źródeł odnawialnych jest na poziomie niższym od średniej UE. Sektor ten nie otrzymuje zachęt finansowych i brak jest odpowiednich ram prawnych i instytucjonalnych służących wspieraniu jego dalszego rozwoju. Wydaje się, że istnieje również niski poziom wiedzy na temat szerszych korzyści płynących z efektywności energetycznej. Przechodzenie na elektromobilność jest dość powolne, a transport drogowy staje się jednym z głównych konsumentów energii. Podatki transportowe są niskie i nie są uzależnione od emisji CO₂. Infrastruktura ładowania pojazdów elektrycznych wciąż jest w zarodku. Wyniki w zakresie gospodarowania odpadami są umiarkowane w porównaniu z bardziej ambitnymi celami. Brakuje kompleksowej strategii rozwoju potencjału gospodarki o obiegu zamkniętym. Programowanie przewidzianego we wniosku Komisji Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji na lata 2021–2027 mogłoby pomóc Czechom sprostać niektórym wyzwaniom związanym z przejściem na gospodarkę neutralną dla klimatu, w szczególności na terytoriach objętych załącznikiem D do sprawozdania krajowego 2020. Pozwoliłoby to Czechom optymalnie wykorzystać ten fundusz.

- (21) Dostęp do finansowania konwencjonalnego jest łatwiejszy niż ma to przeciętnie miejsce w UE, ale finansowanie ryzyka jest mniej rozwinięte. Finansowanie przedsiębiorstw krajowych wysokiego ryzyka, w szczególności w fazie załóżka i na etapie późniejszego rozwoju, pozostaje ograniczone. Chociaż udało się z sukcesem wprowadzić na rynek niektóre innowacyjne inicjatywy, finansowanie kapitału własnego i kapitału wysokiego ryzyka pozostaje na bardzo niskim poziomie. Badania naukowe i innowacje w Czechach są utrudnione z powodu braku reformy systemowej. Pomimo utrzymującego się stałego wzrostu inwestycji prywatnych w badania naukowe i rozwój, duże przedsiębiorstwa, głównie z kapitałem zagranicznym, inwestują zauważalnie więcej w wartości niematerialne, takie jak badania i rozwój, niż małe i średnie przedsiębiorstwa krajowe. Sektor średniej i zaawansowanej technologii boryka się z problemem niedoboru wykwalifikowanej kadry ze względu na małą liczbę absolwentów w dziedzinie nauk przyrodniczych, technologii, inżynierii i matematyki (STEM) oraz brak odpowiednich szkoleń dla absolwentów. Jednocześnie promowanie i wspieranie przedsiębiorczości utrzymuje się na niskim poziomie, co utrudnia wzrost wydajności. Wysoki stopień rozdrobnienia sektora badań naukowych powoduje, że fundusze na badania i rozwój są zbyt rozproszone. Współpraca publiczno-prywatna jest utrudniona przez obecne praktyki w zakresie oceny kariery naukowej. Ścisła współpraca między środowiskiem akademickim a światem biznesu, w szczególności poprzez przedsiębiorstwa typu *spin-off*, mogłaby przyspieszyć transfer technologii i rozpowszechnianie innowacji.
- (22) Środki izolacji związane z pandemią COVID-19 wywarły presję na łańcuchy dostaw i wiele przedsiębiorstw nie było w stanie funkcjonować, a jednocześnie brakowało im rezerw płynnościowych. Najbardziej ucierpiał sektor motoryzacyjny i sektor usług. Działania w zakresie nadzoru rynku rozdzielone są między zbyt dużą liczbę organów, a współpraca i koordynacja nie są optymalne. Zainteresowanie oficjalnymi programami zapewniającymi przedsiębiorstwom gwarancje państwowe szybko przekroczyło możliwości finansowania. Istnieje możliwość poprawy koordynacji i przyspieszenia procesów w celu ukierunkowania wsparcia dla przedsiębiorstw. Niektóre zainteresowane strony uważają, że środki przyjęte przez czeskie władze w celu złagodzenia skutków kryzysu związanego z COVID-19 są biurokratyczne i trudne do wdrożenia w gospodarce realnej. Istnieją możliwości lepszej analizy danych niezbędnych do podejmowania szybkich, świadomych i optymalnych decyzji w sprawie ukierunkowanych strategii i środków odbudowy gospodarki. W ujęciu ogólnym, szybko zmieniające się przepisy i skomplikowane procedury administracyjne są postrzegane przez sektor biznesu jako przeszkody dla inwestycji. Obciążenia administracyjne są szczególnie problematyczne dla przedsiębiorstw typu *start-up* w zakresie licencji i zezwoleń. Ważną barierą są długie i skomplikowane procedury uzyskania pozwolenia na budowę. Proponowane nowe przepisy budowlane spotkały się z krytyką. Czechy należą do najmniej rozwiniętych państw członkowskich pod względem korzystania z cyfrowych usług publicznych. Liczba użytkowników administracji elektronicznej pozostaje znacznie poniżej średniej UE. Kraj wdraża swój plan w dziedzinie administracji elektronicznej. Od 2020 r. Czechy mają nową „cyfrową konstytucję”, która daje prawo, najpóźniej od 2025 r., do korzystania z prawie wszystkich usług publicznych drogą elektroniczną. Niemniej jednak stosunkowo niewiele gmin oferuje rozwiązania internetowe. Parlament prowadzi obecnie dyskusję nad zmianą kodeksu podatkowego, która ma na celu zwiększenie cyfryzacji systemu podatkowego, ponieważ poziom elektronicznego składania deklaracji pozostaje raczej niski w przypadku niektórych podatków.

- (23) Podczas gdy zalecenia zawarte w niniejszym zaleceniu (zwane dalej „zaleceniami z 2020 r.”) koncentrują się na łagodzeniu społeczno-gospodarczych skutków pandemii COVID-19 i ułatwianiu odbudowy gospodarki, zalecenia z 2019 r. obejmowały również reformy, które są niezbędne do podjęcia średnio- i długoterminowych wyzwań strukturalnych. Zalecenia z 2019 r. pozostają aktualne i będą nadal monitorowane w ramach kolejnego europejskiego semestru w przyszłym roku. Obejmuje to zalecenia z 2019 r. dotyczące polityk gospodarczych związanych z inwestycjami. Wszystkie zalecenia z 2019 r. powinny być uwzględniane przy strategicznym programowaniu finansowania w ramach polityki spójności w okresie po 2020 r., w tym na potrzeby środków łagodzących i strategii wyjścia wdrażanych w odpowiedzi na obecny kryzys.
- (24) Wyniki sektora publicznego i skuteczność rządu w Czechach plasują się poniżej średniej UE. Jak wynika ze wskaźników międzynarodowych, uzyskuje on stosunkowo dobre wyniki w zakresie dostępu do informacji rządowych w procesie kształtowania polityki. Gorsze wyniki odnotowuje w zakresie profesjonalizmu służby cywilnej, przejrzystości rządu i kontroli korupcji. Lepsze planowanie strategiczne i koordynacja międzyresortowa, a także mniejsze rozdrobnienie w samorządzie terytorialnym poprawiłyby wydajność administracji publicznej. Ramy udzielania zamówień poprawiły się, ale mogą wymagać dalszego dopracowania. Mimo nieznacznej poprawy korupcja wciąż jest dla przedsiębiorstw problemem i może dalej utrudniać prowadzenie działalności gospodarczej. Nadal oczekuje się przyjęcia kilku środków antykorupcyjnych, takich jak ustawa o lobbingu lub ustawa w sprawie ochrony sygnalistów.
- (25) Europejski semestr zapewnia ramy stałej koordynacji polityki gospodarczej i zatrudnienia w Unii, co może przyczynić się do osiągnięcia gospodarki zrównoważonej. W swoich krajowych programach reform na 2020 r. państwa członkowskie podsumowały postępy w realizacji określonych przez Organizację Narodów Zjednoczonych celów zrównoważonego rozwoju. Poprzez zapewnienie pełnej realizacji zaleceń z 2020 r. Czechy przyczynią się do postępów w realizacji celów zrównoważonego rozwoju oraz do wspólnych wysiłków na rzecz zapewnienia konkurencyjnej zrównoważoności w Unii.
- (26) W ramach europejskiego semestru 2020 Komisja przeprowadziła wszechstronną analizę polityki gospodarczej Czech, a następnie opublikowała ją w sprawozdaniu krajowym 2020. Komisja oceniła również program konwergencji na 2020 r. i krajowy program reform na 2020 r. oraz działania następcze podjęte w odpowiedzi na zalecenia skierowane do Czech w poprzednich latach. Komisja wzięła pod uwagę nie tylko ich znaczenie dla stabilnej polityki fiskalnej i społeczno-gospodarczej w Czechach, ale także ich zgodność z unijnymi przepisami i wytycznymi, ze względu na konieczność wzmocnienia ogólnego zarządzania gospodarczego w Unii przez wnoszenie opracowanego na szczeblu unijnym wkładu w przyszłe decyzje krajowe.
- (27) W świetle niniejszej oceny Rada przeanalizowała program konwergencji na 2020 r., a jej opinia ⁽⁷⁾ znajduje odzwierciedlenie w szczególności w zaleceniu 1 poniżej,

NINIEJSZYM ZALECA Czechom w latach 2020 i 2021:

1. Podjęcie wszelkich działań, zgodnie z ogólną klauzulą korekcyjną w ramach paktu stabilności i wzrostu, niezbędnych do skutecznego zaradzenia pandemii COVID-19 i do wspomoczenia gospodarki, a następnie wsparcia jej odbudowy. Gdy pozwolą na to warunki ekonomiczne – prowadzenie polityk fiskalnych mających na celu osiągnięcie ostrożnej sytuacji fiskalnej w średnim terminie i zapewnienie długookresowej zdolności do obsługi długu, przy jednoczesnym zwiększeniu inwestycji. Zapewnienie odporności systemu ochrony zdrowia, zwiększenie dostępności personelu medycznego, podstawowej opieki zdrowotnej oraz integracji opieki, a także wdrożenie usług e-zdrowia.
2. Wspieranie zatrudnienia poprzez aktywne polityki rynku pracy, zapewnianie umiejętności, w tym umiejętności cyfrowych, oraz dostęp do możliwości w zakresie cyfrowego uczenia się.
3. Wspieranie małych i średnich przedsiębiorstw poprzez większe wykorzystanie instrumentów finansowych w celu zapewnienia wsparcia płynności, zmniejszenie obciążeń administracyjnych i poprawę administracji elektronicznej. Przyspieszenie realizacji gotowych projektów w zakresie inwestycji publicznych i promowanie inwestycji prywatnych, aby wspierać odbudowę gospodarki. Ukierunkowanie inwestycji na transformację ekologiczną i cyfrową, w szczególności na wysokiej przepustowości infrastrukturę i technologię cyfrową, czyste i wydajne wytwarzanie i

(7) Na podstawie art. 9 ust. 2 rozporządzenia (WE) nr 1466/97.

wykorzystanie energii oraz zrównoważoną infrastrukturę transportową, m.in. w regionach górniczych. Zapewnienie innowacyjnym przedsiębiorstwom dostępu do finansowania oraz poprawę współpracy publiczno-prywatnej w dziedzinie badań i rozwoju.

Sporządzono w Brukseli dnia 20 lipca 2020 r.

W imieniu Rady
J. KLOECKNER
Przewodnicząca
